

Kaisa Mäntynen, Marko Nurmikolu

Stv@eduskunta.fi

HE 140/2021 vp

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta

Esityksen tavoitteena on kattaa viranomaisvalvonnan kulut kattavammin toimijoilta perittävillä maksuilla. Tällä hetkellä terveydensuojeluvalvonnan kustannuksista katetaan valvontamaksuilla vain noin 10 %. Valvontamaksuilla on tarkoitus kattaa neuvonnasta ja ohjeistuksesta sekä muusta valvontakäyntien ohessa tehtävästä työstä syntyviä kustannuksia. Uudistus on askel kohti kustannusvastaavuutta, joka on kuntatalouden kannalta hyvä asia.

Hallituksen esityksen tavoitteena on mahdollistaa valvonnan resurssien kohdentaminen jatkossa entistä selkeämmin niihin valvontatoimenpiteisiin, joiden vaikuttavuus on mahdollisimman hyvä. Lisäksi on tarkoituksena edistää kuntien toimintavapautta palvelujen järjestämisessä siten, että maksullisuus mahdollistaisi käyttämään valvonnan keinoja nykyistä monipuolisemmin.

Toiminnanharjoittajilta perittäisiin jatkossa veroluonteinen vuotuinen valvonnan perusmaksu niistä toimipaikoista ja toiminnoista, joiden käyttöönotosta tai aloittamisesta toiminnanharjoittajalla on velvollisuus ilmoittaa tai jotka edellyttävät hyväksyntää. Maksu olisi määrältään 150 euroa. Eräät toiminnanharjoittajat, joiden toiminta on pienimuotoista, jäisivät kuitenkin maksuvelvollisuuden ulkopuolelle. Valvonnan perusmaksun piiriin kuuluvat ilmoitusvelvolliset toimijat on listattu hallituksen esityksen liitteessä.

Vuosittaisen valvonnan perusmaksun lisäksi peritään toiminnanharjoittajilta suoriteperusteisesti maksu mm. suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksista, ilmoitusten ja hakemustan käsittelystä, näytteiden hakemisesta ja tutkimisesta. Lakiehdotuksen 50 a § tarkentaa em. suoriteperusteisia maksuja.

Hallituksen esitys yhdenmukaistaa terveydensuojelu- ja elintarvikevalvonnan perittäviä maksuja.

Kuntaliiton lausunto

Kuntaliitto kannattaa ehdotettua valvonnan perusmaksun perimistä suunnitelmallisen valvonnan ja ilmoitusmenettelyn tai hyväksynnän piirissä olevilta valvontakohteilta esityksen liitteen mukaisesti. Esityksen liite selkeyttää uudentyyppisen maksun käyttöönottoa kunnissa.

Kuntaliitto ehdottaa lakiehdotukseen seuraavia tarkennuksia:

Voimassa olevan terveydensuojelulain mukaan ilmoituksen ja hakemuksen käsittelyn yhteydessä annettavien määräysten valvonta on maksullista. Lakiehdotuksen 50 a § tästä ei ole mainintaa. Kuntaliitto ehdottaa lisättäväksi 50 a § 1 momentin 2 kohtaan maininnan hakemuksen tai ilmoituksen käsittelyn yhteydessä annettujen määräysten valvonnan maksullisuudesta, vastavasti kuin asia on todettu voimassa olevassa laissa.

Esityksen liitetaulukko on jäänyt muutamia epätarkkuuksia. Koska lain liite tulee olemaan suoraan voimassa olevaa lainsäädäntöä, tulisi sen olla mahdollisimman selkeä. Taulukossa mm. vastaanottokeskukset on mainittu kahden kertaan. Talousveden osalta (18 a §) taulukosta puuttuu vedenkäyttö osana julkista ja kaupallista toimintaa (ilmoitusvelvollista mutta ei valvonnan perusmaksun piirissä). Nämä tarkennukset tulisi tehdä taulukkoon.

Kunnat tarvitsevat tukea valvonnan perusmaksun toimeenpanossa

Valvonnan perusmaksun käyttöönotto vuoden 2022 alusta tulee aiheuttamaan muutoksia niin valvonnan maksullisuuteen kuin valvonnan painopisteisiin kunnissa. Valvonnan perusmaksu tulisi esityksen mukaan voimaan samaan aikaan elintarvikevalvonnan perusmaksun kanssa. Valvonnan vuosittaisen perusmaksun käyttöönotosta tulisi tiedottaa toiminnanharjoittajia niin alueellisesti, paikallisesti kuin valtakunnallisestikin.

Kuntaliitto toivoo, että ympäristöterveydenhuollon keskusvirastot Valvira ja Ruokavirasto tekevät tiivistä yhteistyötä ja tukevat kuntia sekä tiedottamisessa että tulkintakysymyksissä lakimuutokseen liittyen.

Ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmän (VATI) tuettava valvonnan perusmaksun laskutusta

Jotta valvonnan vuosittaisen perusmaksun periminen ei lisäisi turhaan hallinnollista työtä kunnassa, tulisi ympäristöterveydenhuollon valvontajärjestelmän (VATI:n) taipua vuosilaskutukseen ilman ylimääraistä käsityötä heti lakimuutoksen voimaan tultua.

SUOMEN KUNTALIITTO

Kaisa Mäntynen
Ympäristöterveydenhuollon erityisasiantuntija